

NATUR- OG
MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

7. maj 2013 • J.nr.: NMK-32-00009 og NMK-500-00378 • Ref.: ARS

AFGØRELSE

i sag om udvidelse af Venø Efterskole på Venø i Struer Kommune

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter planlovens § 58, stk. 1, nr. 2¹, og naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 1.

Natur- og Miljøklagenævnet ophæver Struer Kommunes afgørelse af 27. marts 2012 om ekspropriation i medfør af planlovens § 47, stk. 1, af areal af ejendommen, matr.nr. 7a Venø By, Venø, samt Naturstyrelsens afslag af 29. november 2012 på ansøgning om dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 15 til placering af en multihal på arealet.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. planlovens § 62 og naturbeskyttelseslovens § 88.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 5, stk. 1, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 937 af 24. september 2009 med senere ændringer

² Lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet.

Baggrunden for ekspropriationen

Ekspropriationen sker til virkeliggørelse af Lokalplan nr. 306 for et område til offentlige formål på Venø. Lokalplanen, der blev vedtaget af Struer Byråd den 15. september 2009, muliggør en udvidelse af Venø Efterskoles faciliteter i form af etablering af en fodbolbane samt opførelse af en multi-anvendelig hal nordøst for det eksisterende værksted til brug for både Venøs beboere og skolens elever.

Venø Efterskole blev etableret i 1997 af venøboere og har i dag plads til godt 90 elever. Skolen ligger på matr.nr. 6i Venø By, Venø, der udgør ca. 14.000 m². Venø Efterskole er en selvejende institution, som ifølge vedtægterne har til formål at drive en folkeoplysende efterskole med idræt, naturaktiviteter samt kreative og musiske aktiviteter. Skolen skal samtidig spille en aktiv og synlig rolle i øsamfundet på Venø.

Multihallen har et grundareal på i alt 1.352,1 m². Heraf udgør selve sportshallen 695,5 m², mens den øvrige bygningsdel på 656,6 m² skal indeholde bad, omklædning, toiletter, redskabsrum, fitness, klub, ophold, teknik m.m.

En realisering af lokalplanen forudsætter erhvervelse af omkringliggende arealer fra matr.nr. 7a Venø By, Venø. Arealerne, der ligger nord og øst for skolen, henligger som landbrugsarealer.

Matr.nr. 7a på 17,8304 ha er en del af en landbrugsejendom på i alt 83,7194 ha.

Der har været forhandlet om en frivillig aftale om afståelse af et areal på 19.300 m² af matr.nr. 7a til brug for udvidelsen af efterskolen. En frivillig aftale har imidlertid ikke kunnet opnås, hvorfor Struer Kommune besluttede at indlede ekspropriation.

Åstedsforretning har været afholdt på ejendommen den 13. januar 2012, hvor ejeren gjorde indsigelse mod ekspropriationen.

På møde den 27. marts 2012 besluttede Struer Byråd, at ekspropriationen skulle gennemføres, og at erstatningens størrelse overlades til taksationsmyndighedernes afgørelse. Samtlige omkostninger ved ekspropriationen betales af Venø Efterskole.

Ekspropriationsbeslutningen blev meddelt ejeren den 3. maj 2012.

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

I klagen gøres bl.a. gældende, at det ekspropriationsretlige nødvendighedskrav ikke er opfyldt, da projektet kan gennemføres på en for grundejeren mindre indgribende måde. Kravet om, at ekspropriationen skal være nødvendig, er udtryk for, at det almindelige proportionalitetsprincip skal være opfyldt, hvilket bl.a. indebærer, at tvangsmæssige indgreb ikke må gå videre end påkrævet til opnåelse af formålet. Der henvises i den forbindelse til, at multihallen kan placeres på en for grundejeren mindre indgribende måde. Multihallen placeres stadigvæk på klagers ejendom, og uden at væsentlige natur- og landskabsmæssige hensyn på nogen måde tilsidesættes.

Når kommunen vælger at ekspropriere til gennemførelse af det private projekt, er det ikke tilstrækkeligt, at kommunen alene følger den private efterskoles udvidelsesønsker. Kommunen er forpligtet

til at undersøge, om projektet kan gennemføres på en mindre indgribende måde for den grundejer, der skal afstå areal. Dette er en helt grundlæggende beskyttelse af ejendomsretten, der gælder for enhver ekspropriation. Da der eksproprieres til private formål, er der efter klagers opfattelse ikke tvivl om, at kravene til begrundelsen for nødvendigheden strammes i forhold til ekspropriationer til offentlige formål. Efterskolens ensidige ønske om en bestemt placering af multihallen er ikke tilstrækkeligt.

Hertil kommer, at ekspropriationen omfatter et større areal end nødvendigt for opfyldelse af formålet. Efterskolen har i dag et samlet areal på ca. 14.000 m². Det areal, der påtænkes eksproprieret, er ca. 19.300 m² og svarer således til mere end en fordobling af skolens nuværende areal. Klager finder det ikke nærmere præciseret, hvorfor det er nødvendigt at skulle bruge hele dette areal. Klager spurgte under åstedesforretningen til et udisponeret areal på ca. 6.500 m², hvortil blev svaret, at det var tilskuerpladser til boldbanerne. Der er ikke senere redegjort seriøst for arealets benyttelse.

Ved at placere multihallen i sammenhæng med den eksisterende bebyggelse som foreslået af klager vil et areal på ca. 7.000 m² kunne tages ud af ekspropriationen.

Det gøres videre gældende, at Struer Kommune ikke har opfyldt sin undersøgelsespligt, idet muligheden for alternative placeringer af hallen ikke er undersøgt. Således fremgår det direkte af forhandlingsprotokollen for byrådsmødet den 27. marts 2012, at kommunen ikke konkret har undersøgt, om der ville kunne meddeles dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til de af klager foreslåede alternative placeringer, idet kommunen på forhånd antog, at disse vanskeligt ville kunne opnå dispensation. Kommunens antagelse fremgår endvidere af ekspropriationsbeslutningen.

Kommunens bemærkninger til klagen

Struer Kommune har bl.a. udtalt i anledning af klagen, at Venø Efterskole i 2007 rettede henvendelse til kommunen, fordi skolen ikke har halfaciliteter til indendørs sportsudøvelse, hvilket gennem årene har været et problem. I forbindelse med en besigtigelse blev dette drøftet uformelt med Miljøcentret, herunder det særligt problematiske med byggeri i forhold til strandbeskyttelseslinjen. Drøftelserne med Miljøcentret pegede på, at en placering af ny bebyggelse nærmere kysten end den eksisterende bebyggelse ikke var sandsynlig.

Muligheden for en placering af den ny hal uden for strandbeskyttelseslinjen vest for Nørskovvej blev ligeledes undersøgt. Dette areal er imidlertid fredsskov. Efterskolen afholdt i oktober 2007 møde med Klosterhedens Statsskovdistrikt, hvori også kommunen deltog. Skovdistriktet stillede sig umiddelbart afvisende over for den foreslåede placering. Som følge af efterskolelovens krav om, at en skole skal udgøre en geografisk og bygningsmæssig enhed, var en placering på den modsatte side af Nørskovvej endvidere problematisk for efterskolen, som derfor tilkendegav, at skolen ville forsøge at arbejde videre med placeringer i sammenhæng med skolens eksisterende bebyggelse.

En placering søværts og nord for skolen nødvendiggjorde dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Venø Efterskole fremsendte forespørgsel herom til Miljøcenter Ringkøbing den 1. maj 2008 med indtegnning af tre forskellige og prioriterede placeringer. Ingen af de tre foreslåede løsninger svarer til den endelige placering i Lokalplan nr. 306.

Forespørgslen blev fulgt op af en uddybende redegørelse fra efterskolen samt af afholdelse af besigtigelse med Miljøcentret og repræsentanter fra skolen. Fra såvel kommunens som fra skolens side var der ønske om en placering af den nye hal øst for – og dermed søværts – skolens eksisterende værksted, hvilken placering i vidt omfang var sammenlignelig med den alternative placering, som under ekspropriationssagen er foreslået af klageren. Miljøcentret pegede derimod på en placering af hallen langs vejen, da denne placering lå længst væk fra stranden og delvis uden for strandbeskyttelseslinjen. En placering der – uanset større afstand til stranden – ville øge det samlede byggeris udstrækning set fra fjorden. Fra stranden kan byggeriet ikke ses – uanset placering.

Efter en længere proces med dialog og afholdelse af møder måtte det konstateres, at Miljøcentret ikke var sindet at fravige tilkendegivelsen om, at dispensation til ny bebyggelse ikke kunne forventes søværts den eksisterende bebyggelse. Resultatet blev herefter "et kompromis", hvor hallen blev placeret nord for værkstedet, men tilbagetrukket fra vejen i retning mod vandet (mod øst), men således at bebyggelsen ikke overskred linjen for den eksisterende bebyggelse.

Struer Kommune udarbejdede og fremlagde herefter forslag til Lokalplan nr. 306. Klageren gjorde indsigelse over for forslaget og foreslog alternative løsninger, herunder at hallen blev placeret søværts eksisterende bebyggelse, svarende til det oprindelige forslag fra Venø Efterskole. Klageren modsatte sig også dengang at afstå areal nord for skolen (det nu eksproprierede areal).

Efter den endelige vedtagelse af lokalplanen søgte Venø Efterskole Miljøcenter Ringkøbing om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til arealoverførsel og byggeri af multihal og boldbane i overensstemmelse med den planlagte placering i lokalplanen. Etablering af en fodboldbane nødvendiggør udenomsarealer til brug for passage samt pasning og pleje af boldbanen. Boldbanens samlede areal er på ca. 69 x 111 m. Banens placering skulle ske under respekt for det fredede dige mod syd, ligesom terrænreguleringer skulle minimeres mest muligt. Der er i området en højdeforskel på 2 m, som ved planering skal udveksles med det omliggende naturlige terræn.

Miljøcenter Ringkøbing meddelte den 16. april 2010 dispensation indeholdende et kortbilag, hvoraf terrænforholdene fremgik. I forhold til strandbeskyttelseslinjen skulle boldbanen placeres så langt mod nord i det udlagte "byggefelt" for at begrænse terrænreguleringer mest muligt.

Afgørelsen blev påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet. I forbindelse med sagens behandling kontaktede klageren på ny Struer Kommune vedrørende spørgsmålet om eventuelle alternative placeringer, og der blev fremsendt en landskabsvurdering med indtegning af forskellige forslag, ligesom der blev afholdt møde mellem klager og kommunen om alternative muligheder.

Der blev den 10. august 2010 afholdt nyt møde med deltagelse af en repræsentant fra Miljøcenter Ringkøbing. Miljøcentret redegjorde for, at lokalplanens placering af byggefelter m.v. var fastlagt efter lang og grundig dialog, som klart tilkendegav, at en tilladelse til en bebyggelse søværts den eksisterende bebyggelse ikke kunne forventes. Klageren henviste til, at der burde kunne dispenseres. Fra Miljøcentrets side henvistes til Naturklagenævnets praksis og til, at der i dialogen med kommunen var taget udgangspunkt i en afprøvning af alle tænkelige placeringsforslag.

Der blev ikke fra efterskolens side indgivet ny ansøgning om dispensation med ændret placering af byggeriet under hensyntagen til klagerens forslag, og Natur- og Miljøklagenævnet traf den 26. maj 2011 afgørelse, hvorved Miljøcentrets dispensation blev stadfæstet. Med hensyn til klagerens forslag

til alternative placeringer henviste nævnet til, at disse enten ville nødvendiggøre nedrivning af skolens øvrige bebyggelse, overlappe Nørskovvej, eller medføre en placering af multihallen søværts den eksisterende bebyggelse inden for både skovbygge- og strandbeskyttelseslinjen.

Efter ansøgning fra efterskolen meddelte Struer Kommune herefter landzonetilladelse til etablering af boldbane og opførelse af multihal. Afgørelsen blev påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet, som den 19. oktober 2011 stadfæstede tilladelsen.

Da det kunne konstateres, at det ikke var muligt at opnå en aftale om frivillig afståelse af det nødvendige areal, blev ekspropriationssagen igangsat. Under åstedetsforretningen modsatte klageren sig ekspropriationen med henvisning til, at Struer Kommune var forpligtet til at vurdere, om projektet kunne gennemføres på en for ham mindre indgribende måde. Klagerens repræsentant påviste på ny en alternativ placering af multihallen søværts den eksisterende bebyggelse og gjorde gældende, at det nødvendige areal fra klagerens ejendom kunne reduceres med 7.000 m². Kommunen redegjorde nærmere for behovet for udenomsareal til boldbanen samt for, at placeringen af boldbanen var begrundet i terrænforholdene.

Byrådet blev i forbindelse med sagens behandling orienteret om klagerens synspunkter.

Det bemærkes, at matr.nr. 7a er en del af en samlet ejendom med et areal på 83,7194 ha. Klageren ejer flere ejendomme på Venø, som efter kommunens beregning omfatter et areal på i alt 263,4 ha. Det eksproprierede areal udgør således mindre end én procent af klagerens samlede jordbesiddelser på Venø. I relation til ekspropriationens betydning for klagerens restejendom sker der alene en forskydning af skel mod nord, uden at dette efter kommunens vurdering medfører gener for den fremtidige landbrugsmæssige drift for klageren i forhold til tiden før ekspropriationen. Sådanne gener er da heller ikke på noget tidspunkt gjort gældende af klageren.

Struer Kommune finder, at betingelserne for ekspropriation til virkeliggørelse af Lokalplan nr. 306 er opfyldt, og at kommunens beslutning om ekspropriation er lovlig, nødvendig og tidsmæssigt aktuel. Der er endvidere ikke grundlag for at tilsidesætte den afvejning mellem hensynet til skolens behov for udvidelse og hensynet til klagerens interesse i at beholde arealet, som kommunen har foretaget i forbindelse med ekspropriationen. Kommunen er ikke enig i de af klager fremsatte synspunkter og fastholder, at nødvendighedskravet er opfyldt, og at kommunen forud for ekspropriationen har opfyldt sin undersøgelsespligt.

Det understreges, at kommunen var i tæt dialog med Naturstyrelsen (og tidligere Miljøcenter Ringkøbing) vedrørende forholdet til strandbeskyttelseslinjen, og det blev over for kommunen stedse tilkendegivet fra disse myndigheder, at en dispensation til bebyggelse søværts eksisterende bebyggelse ikke kunne forventes.

Kommunen kan heller ikke genkende beskrivelsen i klagen, hvorefter kommunen i sagen alene skulle have fulgt Venø Efterskoles egne udvidelsesønsker, ligesom det ikke kan tiltrædes, at Miljøcenter Ringkøbing som dispensationsmyndighed efter strandbeskyttelseslinjen kun er blevet forelagt efterskolens eget ønske om en bestemt placering. Tværtimod har der været en række forskellige løsningsmuligheder i spil. Den placering, som fremgår af lokalplanen, svarer ikke til efterskolens primære ønsker, men er alene en følge af Miljøcentrets fastholdelse af, at der ikke ville kunne opnås dispensation til en placering søværts den eksisterende bebyggelse.

Supplerende oplysninger

Klager har efterfølgende kommenteret kommunens udtalelse og har bl.a. bemærket, at kommunen tilsyneladende mener, at den eneste betydning, som ekspropriationen har for grundejeren, er, at der sker en forskydning af skel mod nord, der ikke medfører gener for den fremtidige landbrugsmæssige drift. Kommunen overser helt, at der er store jagtmæssige gener forbundet med den store "ekstra" arealafståelse, idet den anlagte og længe anvendte remise ikke længere kan benyttes til jagt som følge af den nærmere skelbeliggenhed og bygningsbeliggenhed. Klager finder det fortsat ikke dokumenteret, at kommunen har opfyldt sin undersøgelsespligt forud for ekspropriationsbeslutningen. Således er de økonomiske forhold omkring projektet uafklarede.

Struer Kommune har i brev af 1. februar 2013 på ny understreget, at ekspropriationsbeslutningen er lovlig, nødvendig og tidsmæssigt aktuel. Tilladelse fra andre myndigheder foreligger i fornødent omfang. Venø Efterskole ønsker projektet igangsat hurtigst muligt, og efterskolen har økonomisk mulighed herfor. På grundlag af et økonomisk overslag fra skolens arkitekt kalkulerer efterskolen efter det for kommunen oplyste med en samlet udgift til jordkøb og byggeomkostninger til opførelse af multihallen inkl. omkostninger til rådgivning m.v. på ca. 11½ - 12 mio kr. Struer Kommune har ikke haft anledning til at betvivle dette overslag. Ifølge efterskolen har skolen mulighed for at finansiere byggeriet og etablering af boldbane m.v. inkl. udgifter til grundkøb, således at projektet kan igangsættes fysisk umiddelbart efter, at efterskolen har fået dispositionsret over arealet. Kommunen havde hverken på ekspropriationstidspunktet eller på nuværende tidspunkt anledning til at betvivle denne oplysning. Der er henvist til medsendte regnskabsmæssige oplysninger om skolens økonomi.

I relation til selve ekspropriationen oplyses det, at Struer Kommune i budgettet for 2012 havde afsat 3.739.757 kr. til køb af jord og bygninger (ubestemte formål), herunder til arealerhvervelse ved ekspropriation. I budgettet for 2013 er der afsat 3.605.000 kr. hertil.

Omkostningerne ved arealerhvervelsen af det eksproprierede areal skal i sidste ende afholdes af Venø Efterskole, som ekspropriationen er sket til fordel for. Der er indgået aftale mellem Struer Kommune og Venø Efterskole om, at efterskolen friholder kommunen for ethvert beløb, som kommunen pålægges at betale i erstatning i forbindelse med ekspropriationen, uanset om fastsættelse heraf sker ved frivillig aftale med ejeren, eller erstatningsfastsættelsen indbringes for taksationsmyndighederne.

Om nødvendigheden af at ekspropriere bemærkes bl.a., at det var planlægningsmæssigt velbegrunder at placere multihal og boldbaner i tilknytning til skolens eksisterende bebyggelse som sket i Lokalplan nr. 306. Det var nødvendigt for at imødekomme skolens behov for disse faciliteter i tilknytning til den eksisterende bebyggelse, og den eksakte beliggenhed var nødvendig i konsekvens af de klare udmeldinger fra Miljøcenter Ringkøbing vedrørende mulighederne for at få dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Udover skolens interesse i udvidelsen skal tillige henses til den almene og kommunale interesse, der ligger i at understøtte igangværende aktiviteter og tilbud på Venø. For at realisere disse formål var det nødvendigt at gennemføre den skete ekspropriation af 19.300 m² af klagers ejendom. Henset til de omfattende undersøgelser vedrørende placeringsmulighederne forud for lokalplanens vedtagelse og Miljøcentrets klare udmeldinger var det derfor også velbegrunder, at Struer Kommune under ekspropriationssagen tog udgangspunkt i de foretagne arealudlæg i lokalplanen.

Kommunen er enig med klageren i, at ekspropriation ikke kan gennemføres, hvis ekspropriationsformålet kan gennemføres på en for grundejeren mindre indgribende måde. Det fastholdes dog under henvisning til det forudgående forløb, at klagerens forslag til alternativ placering ikke udgør et reelt alternativ til virkeliggørelse af lokalplanen.

Til klagerens indsigelse mod omfanget af ekspropriation af areal til boldbaner bemærker kommunen, at etablering af en fodboldbane også nødvendiggør udenomsarealer til brug for passage samt pasning og pleje af boldbanen. Hertil kommer, at boldbanens placering i Miljøcentrets dispensation fra strandbeskyttelseslinjen blev fastlagt, således at denne skal placeres så langt mod nord i det i lokalplanen udlagte "byggefelt" for at begrænse terrænreguleringer mest muligt. Fra den nordligste kant af "byggefeltet" for den planlagte boldbane til den nordlige afgrænsning af det eksproprierede areal er der ca. 5 m. Det areal, som eksproprieres mod nord i forlængelse af den udlagte boldbane, ligger derfor ikke ud over, hvad der er nødvendigt eller rimeligt. Der er herved også henset til det hensigtsmæssige i at opnå en fornuftig arealdisponering i det fremtidige skel mellem klagerens og skolens ejendom, således at dette forløber i lige linje vinkelret på Nørskovvej. Med hensyn til det eksproprierede areal til brug for multihal eksproprieres der ikke areal ud over det nødvendige for realisering af dette projekt.

Struer Kommune har i forbindelse med afvejningen mellem på den ene side den almene interesse, som kommunen og efterskolen har i en udvidelse af skolens arealer, og på den anden side klagers interesse i at beholde arealet, lagt til grund, at det ikke er muligt at finde andre placeringer for multihallen og fodboldbanen i tilknytning til den eksisterende skole. Efter kommunens opfattelse var det med rette, at kommunen på ekspropriationstidspunktet lagde til grund, at der ikke ville kunne opnås dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til klagerens alternative forslag til placering af multihallen. Klagerens tidligere forslag til alternative placeringer nødvendiggjorde enten nedrivning af andre af skolens bygninger eller indebar en placering op til Nørskovvej, som ikke var hensigtsmæssige eller realistiske i praksis. Hensynet til virkeliggørelse af den planlagte udvidelse af efterskolen er på denne baggrund vægtet højere end hensynet til klagerens interesse i fortsat at kunne anvende arealet.

Klager har henvist til, at indgrebet vil være forbundet med gener for klagers anvendelse af det tilstødende areal til jagtformål, herunder at en anlagt remise ikke længere kan anvendes til jagt. Efter kommunens opfattelse er hensynet til klagerens (hobbybetonede) interesse i at kunne anvende netop dette areal til jagtformål ikke så tungtvejende, at dette hensyn i sig selv kan føre til, at ekspropriationen tilsidesættes. Det gælder særligt i den aktuelle sag, hvor virkeliggørelse af lokalplanen er begrundet i tungtvejende hensyn til efterskolens fortsatte drift og øsamfundet i øvrigt.

Hvis ekspropriationen indebærer, at klageren har afholdt forgæves udgifter til etablering af den omtalte remise, vil dette være et forhold, som kan fremdrages i forbindelse med erstatningsfastsættelsen af det eksproprierede areal.

Det bemærkes endelig, at klageren heller ikke har påvist, at afståelsen af det – i forhold til hovedejendommen – begrænsede areal vil medføre særlige gener. Klager har derimod stedse henvist til, at placeringen af multihallen det planlagte sted vil være problematisk i forhold til den landskabelige påvirkning af det kystnære område. Hallens landskabelige påvirkning har imidlertid været forelagt Natur- og Miljøklagenævnet i forbindelse med klagen over dispensationen fra strandbeskyttelseslinjen og er efter kommunens opfattelse ikke et tema i nærværende klagesag.

Klager har i et indlæg af 20. februar 2013 understreget sin opfattelse af, at betingelserne for at gennemføre ekspropriationen ikke er opfyldt, da formålet med ekspropriationen kan gennemføres på en for grundejeren mindre indgribende måde. Dette kan ske ved, at multihallen placeres som foreslået af klager, hvorved et mindre areal skal afstås. Ingen væsentlige natur- og landskabsmæssige hensyn tilsidesættes ved denne placering.

Det principielle i sagen er, at grundejeren er indforstået med at afstå jord til multihallen og ikke blot henviser til, at anlægget lige så godt kan placeres på naboejendommen. Det fastholdes imidlertid, at det skal være det mest skånsomme indgreb i ejendomsretten, der skal sikre areal til multihallen, og dette kan opfyldes ved klagers foreslåede placering.

Klager finder, at kommunens udsagn om afvejningen mellem hensynet til skolens behov for udvidelse og hensynet til klagers interesse i at beholde arealet forekommer meget overordnet og ikke tager konkret stilling til de indvendinger, der er rejst mod ekspropriationen. Kommunen tilkendegiver da også helt klart, at det er Miljøcenter Ringkøbing/Naturstyrelsen, der har fastlagt placeringen af multihallen. Når der eksproprieres, er det imidlertid helt afgørende, at kommunen kan godtgøre, at nødvendighedskravet er opfyldt. Kommunen henviser blot til, at det var nødvendigt for at imødekomme skolens behov for de påtænkte faciliteter i tilknytning til den eksisterende bebyggelse, og netop den placering, som klager foreslår, imødekommer helt klart skolens behov for en multihal i tilknytning til den eksisterende bebyggelse.

Det påpeges, at Struer Kommune ikke har forholdt sig konkret til den alternative placering (klagers placering) som et reelt alternativ, der skal vurderes ekspropriationsretligt, men alene har henvist til Miljøcenter Ringkøbing/Naturstyrelsen, der naturligvis ikke har haft grundlag for at anlægge en ekspropriationsretlig betragtning.

Det påpeges videre, at klager på intet tidspunkt i sagsforløbet har gjort gældende, at det udlagte felt, hvor boldbaner kan etableres, er for stort, men det fastholdes, at lokalplanens udisponerede arealer på ca. 6.500 m² ligger ud over, hvad der er nødvendigt og rimeligt at disponere over og dermed ekspropriere til. Kommunens henvisning til skelbeliggenheden og det hensigtsmæssige i at opnå en fornuftig arealdisponering i det fremtidige skel mellem klagers og skolens ejendom er jo også opfyldt med klagers forslag til placering af multihallen og den nødvendige arealafståelse hertil og til boldbanerne.

Med hensyn til kommunens afvejning og bemærkning om, at det er lagt til grund, at det ikke er muligt at finde anden placeringsmulighed, bemærker klager, at kommunen helt overser den placering, som klager foreslår. Kommunen har henvist til, at klager ikke har påvist, at afståelsen af det i forhold til hovedejendommen begrænsede areal ikke vil medføre særlige gener. Opfyldelsen af nødvendighedskravet kan imidlertid ikke fastlægges på denne måde. Det er ved fastlæggelse af nødvendighedskravet helt afgørende, at arealet er nødvendigt for kommunen, og ejerens øvrige ejendomsforhold har ikke nogen direkte betydning herfor.

Naturstyrelsens afgørelse vedrørende ny placering af multihallen inden for naturbeskyttelseslovens strandbeskyttelseslinje

Forhistorie. Som det fremgår af ovenstående gennemgang af sagsforløbet omkring Struer Byråds ekspropriationsbeslutning har Natur- og Miljøklagenævnet tidligere behandlet klage fra arealets ejer over Miljøcenter Ringkøbings dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til arealoverførsel, etablering af boldbane og opførelse af en multihal ved Venø Efterskole, og nævnet stadfæstede den 26. maj 2011 Miljøcentrets dispensation.

Efterfølgende har ejeren anmodet Naturstyrelsen om at overveje, om der kunne dispenseres fra strandbeskyttelseslinjen til en ændret placering af multihallen, som ville betyde, at et areal på ca. 7.000 m² ikke skulle afstås. Ansøgningen blev imidlertid afvist af Naturstyrelsen den 27. marts 2012 med den begrundelse, at bygherren, Venø Efterskole, havde oplyst, at efterskolen ikke havde til hensigt at gøre brug af den af ejeren ansøgte nye placering af multihallen. Forudsætningerne for en sagsbehandling var derfor ikke til stede.

Naturstyrelsens afvisning blev påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet, som den 23. august 2012 hjemviste sagen til styrelsen med henblik på en konkret stillingtagen til ejerens dispensationsansøgning med den begrundelse, at ejeren ud fra ønsket om at mindske ekspropriationsindgrebet havde anvist en anden placering af hallen, og at ejeren – uanset Venø Efterskoles tilkendegivelse – havde en sådan væsentlig individuel interesse i, at der forud for nævnets vurdering af kommunens ekspropriationsbeslutning blev taget konkret stilling til den af ham foreslåede, alternative placering, at Naturstyrelsens afvisning af at behandle ansøgningen havde været uberettiget.

Den aktuelle afgørelse. Naturstyrelsen har herefter den 29. november 2012 afslået dispensation til placering af multihallen som foreslået af ejeren ved landinspektørfirmaet LE34 og en variant foreslået af Venø Efterskole. Afgørelsen gælder placeringerne af multihallen som løsningsmodel for efterskolens udvidelse. LE34 har for ejeren påklaget afslaget til Natur- og Miljøklagenævnet.

LE34 har foreslået hallen placeret med langsiden parallelt med kysten søværts nuværende værksted og samlingssal, i umiddelbar tilknytning til disse.

Venø Efterskole ønsker ikke denne placering, som ville medføre begrænsninger af skolens udvidelsesbehov, men søgte i stedet i brevet af 20. september 2012 i forbindelse med kommentarerne til ejerens ansøgning som alternativ om en placering, hvor multihallen placeres i forlængelse af det eksisterende værksted i retning af kysten. Denne placering ville betyde, at ca. 4.800 m² kunne udtages af ekspropriationen, samtidig med at efterskolens udvidelsesbehov opfyldes uden at ødelægge funktionen af eksisterende bygningsdele.

Naturstyrelsen bemærker, at begge fremsatte forslag til ny placering af multihallen må forventes at kræve en projektmæssig bearbejdning, som kan påvirke bebyggelsens fremtræden og funktionalitet. Endvidere er boldbanens udformning og beliggenhed ikke berørt i nogen af ansøgningerne.

Den gældende dispensation til udvidelsen – med hallen placeret ved siden af det eksisterende byggeri – er bl.a. baseret på den lempede praksis, som er gældende for små øer, når forholdene kræver det. De nye placeringer ændrer ikke ved vurderingen på dette punkt.

Placeringen af hallen i den gældende dispensation begrænser udsigten mod havet på en ca. 35 m strækning af Nørskovvej, som er en lokalvej til den nordlige del af Venø. Set fra kysten gør den efterskolen bredere, så den i højere grad præger landskabet. Derimod friholder den i høj grad udsynet på langs af stranden.

Sammenlignet hermed friholder LE34-ansøgningen i vidt omfang udsynet fra Nørskovvej. Set fra kysten vil en hal med langside mod kysten virke ret fremtrædende, mens man undgår, at skolen udvides i bredden. Ved betragtning på langs af kysten vil hallen blive meget fremtrædende, især i nærområdet ved skolen.

Efterskolens forslag påvirker udsigten fra Nørskovvej i begrænset omfang. Set fra kystsiden udnyttes hallens arkitektoniske udtryk efter hensigten, men hallen bliver mere fremtrædende ved at ligge nærmere kysten. Ved betragtning på langs af kysten vil hallen med dette forslag være meget fremtrædende.

Samlet set har både det gamle og de to nye forslag en væsentlig påvirkning af kystlandskabet. Den nugældende dispensation er givet under skyldig hensyntagen til princippet om, at nybyggeri kun undtagelsesvis kan tillades nærmere kysten end det eksisterende byggeri.

Naturstyrelsen vurderer, at de nye forslag ikke har fordele frem for det nuværende projekt, som kan føre til, at ovenstående princip tilsidesættes.

LE34 har bemærket til sagen, at strandbeskyttelseslinjen ud for en del af efterskolen kun ligger 4 m længere fra kysten end kanten af bygningen. Hertil bemærker Naturstyrelsen, at den udvidede strandbeskyttelseslinje er ført uden om skolen, idet eksisterende samlet bebyggelse blev friholdt ved udvidelsen. Disse konkrete undtagelser kan imidlertid ikke føre til ændret vurdering af strandbeskyttede naboarealer.

Efterskolen har lagt op til vurdering i forhold til sigtelinjer fra forskellige dele af bygningskomplekset. Naturstyrelsen finder, at der primært må lægges vægt på, at de nye forslag placerer byggeriet søværts det nærmeste byggeri, med frit indblik fra de fleste sider.

Ejendommen ligger nær Natura 2000-område nr. 62, Venø Sund. Før der gives dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, skal der foretages en vurdering af, om det ansøgte i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Dispensation kan endvidere ikke gives, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområdet i det naturlige udbredelsesområde for de dyre- og plantearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Det er Naturstyrelsens vurdering, at de nye forslag til placering ikke afviger fra den hidtidige løsning med hensyn til påvirkning af Natura 2000 og beskyttede arter, og at det ansøgte dermed ikke i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke Natura 2000-området væsentligt eller medføre beskadigelse/ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Med afslaget fastholder Naturstyrelsen den placering af multihallen, som der tidligere er meddelt dispensation til.

I **klagen** konkluderes det, at der ikke ses at være saglige (reale) grunde for at nægte en dispensation som ansøgt. Det antages, at forhistorien spiller en afgørende rolle, fordi den tætte kontakt mellem skolen, kommunen og Naturstyrelsen Vestjylland i forbindelse med udarbejdelsen af den lokalplan, som skolen gerne ville have, har gjort det umuligt for styrelsen nu efterfølgende at meddele dispensation. Dette er de lokale vilkår.

Naturstyrelsen har bl.a. bemærket i anledning af klagen, at der ikke med klagen er indkommet nye oplysninger af væsentlig betydning for sagen, der giver anledning til at genoptage sagen til fornyet behandling. Det bemærkes videre, at der ifølge klager er grundlag for at meddele dispensation, og at klager begrundet dette med en diskussion af Naturstyrelsens begrundelser set i forhold til de konkrete landskabsforhold. De punkter fra begrundelsen, som klager har gengivet, er imidlertid taget ud af deres sammenhæng og udvalgt med henblik på at støtte klagers argumentation. Styrelsen understreger, at begrundelsen bør læses og forstås i sin helhed, idet den er baseret på en nøje afvejning af gældende lovgivning og praksis samt de konkrete forhold på lokaliteten. Særligt bemærkes, at Naturstyrelsen ser både det gamle og de to nye forslag som væsentlige påvirkninger af kystlandskabet, mens klager alene fremhæver dette hvad angår den tidligere dispensation. Klager lægger afgørende vægt på den gældende løsnings påvirkning af udsigten fra Nørskovvej, mens det anføres, at påvirkningen fra den ansøgte placering kun opleves af skolens lærere og elever, og at dette intet har at gøre med placeringens hensynsfulde landskabelige påvirkning. Naturstyrelsen bemærker hertil, at styrelsen bl.a. lægger vægt på den betydning, som et areal på grund af sin beliggenhed kan have for almenheden. I den sammenhæng spiller det en rolle, at efterskolens anlæg er til rådighed for almenheden på Venø, så de lokale forhold berører en bredere brugerkreds, og at påvirkningen af udsigten fra Nørskovvej kun vedrører en ganske kort strækning med begrænset trafik.

Klager har anskueliggjort placeringerne i forhold til eksisterende bebyggelse ved skravering på et ortofoto, men Naturstyrelsen finder ikke angivelsen retvisende, idet skraveringen på efterskolens grund følger strandbeskyttelseslinjen uden hensyn til konkret bebyggelse. Hvad angår påvirkningen af placering søværts eksisterende byggeri påpeges, at hallens højde og massive karakter er en væsentlig faktor, hvilket bl.a. fremgår af efterskolens visualiseringer.

Naturstyrelsen finder således ikke, at klager har fremført forhold, der kan ændre den trufne afgørelse, og fastholder, at placering af hallen søværts det eksisterende byggeri bør undgås, både af principielle grunde og ud fra de konkrete forhold på stedet.

Klager har kommenteret Naturstyrelsens bemærkninger og har bl.a. anført, at det ikke er korrekt, at klager har taget de enkelte punkter fra styrelsens begrundelse for afgørelsen ud af deres sammenhæng, men at klager konkret har vurderet de enkelte dele af styrelsens argumentation. Det bemærkes, at bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens formålsparagraf om, at der ved lovens administration skal lægges vægt på den betydning, som et areal kan have for almenheden på grund af sin beliggenhed, i sin tid blev indsat under henvisning til bl.a., at dette kriterium f.eks. vil have betydning i forhold til bynære rekreative arealer. Hensynet skal i princippet varetages generelt ved administration af loven og spiller reelt næppe nogen praktisk rolle undtagen i forbindelse med fredning og naturforvaltning.

Naturstyrelsen mener åbenbart, at den af klager viste placering af multihallen i sammenhæng med eksisterende bebyggelse også kan afslås af hensyn til almenheden på Venø, men styrelsen overser i

den sammenhæng, at lokalplanen ikke indeholder nogen som helst bestemmelser om offentlighedens eller almenhedens adgang på efterskolens arealer. Henvisningen kan således efter klagers opfattelse ikke have haft betydning for det meddelte afslag.

Klager understreger, at skraveringen på efterskolens grund følger strandbeskyttelseslinjen uden hensyn til konkret bebyggelse, og at kortet naturligvis er korrekt. Klager finder Naturstyrelsens udsagn om, at kortet ikke er retvisende, besynderlig, da strandbeskyttelseslinjen netop blev fastlagt konkret på berørte ejendomme med hensyntagen til eksisterende bebyggelse m.v., da beskyttelseslinjen blev udvidet fra 100 til 300 meter. Det er derfor helt afgørende at se på, hvordan strandbeskyttelseslinjen er endeligt fastlagt på den ejendom, hvor der søges om dispensation.

Venø Efterskole har i et indlæg af 31. januar 2013 bemærket, at den af klager ansøgte placering ikke opfylder efterskolens behov. Efterskolen har endvidere svært ved at se, at den alternative placering skulle mindske den landskabelige påvirkning. Det påpeges, at efterskolen helst havde set en placering i forlængelse af værkstedet, søværts skolens eksisterende bygninger, men at man opgav denne placering, da Naturstyrelsen kraftigt tilkendegav, at det ikke var sandsynligt, at dispensation hertil kunne opnås.

Natur- og Miljøklagenævnet afholdt den 24. april 2013 besigtigelse og møde på stedet, hvori deltog ejeren og dennes repræsentant samt repræsentanter for Venø Efterskole, Struer Kommune og Naturstyrelsen, og hvor parterne havde lejlighed til dels at uddybe deres synspunkter over for nævnet, dels at fremvise de omstridte placeringsmuligheder "i marken".

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I besigtigelsen og sagens behandling har deltaget Natur- og Miljøklagenævnets 10 medlemmer: Lars Busck (formand), Ole Pilgaard Andersen, Martin Glerup, Leif Hermann, Per Larsen, Marion Pedersen, Poul Søgaard, Peter Thyssen, Jens Vibjerg og Henrik Waaben.

Nævnet skal udtale:

Naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, indeholder et generelt forbud mod at foretage ændring i tilstanden af arealer inden for strandbeskyttelseslinjen, herunder foretage bebyggelse, udstykning, matrikulering og arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel. Formålet med bestemmelsen er at sikre en friholdelse af strandene og de umiddelbart bagvedliggende kystområder.

Efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 1, kan der kun i særlige tilfælde meddeles dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Der kan derfor kun dispenseres, hvis særlige forhold taler for det, herunder hvis der er tale om et nødvendigt formål, som bør gå forud for den generelle beskyttelsesinteresse, og der ikke ved en dispensation skabes præcedensvirkning i strid med det generelle formål med reglerne. Bestemmelsen administreres i praksis meget restriktivt.

Det fremgår af lovbemærkningerne til ændring af naturbeskyttelsesloven i 1994 – "kystloven" – at der ved administration af strandbeskyttelseslinjen skal tages hensyn til de små øer. Således står der: "På små øer forudsættes den udvidede strandbeskyttelseslinje administreret relativt mere liberalt, når forholdene kræver det, således som det også er tilfældet i dag."

Af vejledningen til naturbeskyttelsesloven følger endvidere, at der til bl.a. skoler og lignende institutioner, der findes i beskyttelseszonerne, i almindelighed bør meddeles dispensation til relativt begrænsede tilstandsændringer, herunder opførelse af ny bebyggelse, som institutionen anser for ønskelige. Der bør dog kun i rene undtagelsestilfælde dispenseres til tilstandsændringer søværts den eksisterende bebyggelse. Hvis institutionen nedlægges, og bygningerne overgår til anden anvendelse, må strandbeskyttelseslinjen administreres restriktivt.

Nævnet traf ved afgørelse af 26. maj 2011 enstemmigt beslutning om at stadfæste Miljøcenter Ringkøbings dispensation, som gav mulighed for at opføre multihallen med en placering 250 m fra kysten og 45 m fra offentlig vej.

Spørgsmålet er, om der i forbindelse med sagen om ekspropriation til den i lokalplanen anførte placering er skabt grundlag for en anden afgørelse i relation til strandbeskyttelseslinjen.

Udvidelsen af efterskolen i form af boldbane og multihal forudsætter under alle omstændigheder, at klager afstår areal – enten ved frivillig aftale eller ved ekspropriation.

Ekspropriationsbeslutningen

Efter planlovens § 47, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen ekspropriere fast ejendom, der tilhører private, når ekspropriationen vil være af væsentlig betydning for virkeliggørelsen af en lokalplan.

Planlovens hjemmel til ekspropriation skal administreres med hensyntagen til grundlovens § 73 om den private ejendomsrets ukrænkelighed. På grundlag af praksis efter denne bestemmelse gælder en række betingelser, som skal være opfyldt ved en ekspropriation. Heraf følger navnlig, at ekspropriationen skal være lovlig, nødvendig og tidsmæssigt aktuel for realiseringen af ekspropriationsformålet i den konkrete situation.

At ekspropriationen skal være lovlig betyder navnlig, at den til grund liggende lokalplan skal være gyldig, endeligt vedtaget og offentligt bekendtgjort, og at fornødne tilladelser eller dispensationer fra andre myndigheder skal være meddelt, inden ekspropriationen gennemføres.

Der er meddelt dispensation i henhold til naturbeskyttelseslovens § 15 og § 17 samt landzonetilladelse efter planloven til gennemførelse af projektet.

Formålet skal desuden være lovligt i forhold til planloven. Den del af ejendommen, der eksproprieres, er omfattet af den endeligt vedtagne og offentliggjorte Lokalplan nr. 306, der udlægger arealet til offentlige formål, herunder undervisning, institution o.lign. Arealafståelsen skal ske for at gennemføre en udvidelse af Venø Efterskole i form af en ny multianvendelig hal til brug for elever og venøboere.

I tilfælde, hvor ekspropriation skal ske til fordel for private, er kravene skærpet i forhold til ekspropriation til offentlige formål.

Selv om Venø Efterskole er en privat institution, må der – henset til venøboernes engagement i skolen og mulighed for anvendelse af skolens faciliteter samt skolens betydning for ø-samfundet – siges også at være almene interesser forbundet med projektet.

Om den tidsmæssige aktualitet fremgår det, at byggeriet ønskes igangsat hurtigst muligt, og der er truffet de nødvendige økonomiske/budgetmæssige dispositioner med henblik på en realisering af projektet.

Kravet om, at ekspropriationen skal være nødvendig, er udtryk for, at det almindelige proportionalitetsprincip skal være opfyldt. Tvangsmæssig afståelse af en ejendom kan således ikke gennemføres, hvis det, der tilsigtes med ekspropriationen, kan gennemføres på en for grundejeren mindre indgribende måde.

I nødvendighedskravet ligger først og fremmest, at ekspropriationen skal være nødvendig for virkeliggørelsen af lokalplanen. I dette tilfælde kan lokalplanens formål – at skabe grundlaget for efterskolens fortsatte drift ved at give mulighed for opførelse af en multianvendelig hal – kun gennemføres, hvis det pågældende areal erhverves enten ved frivillig afståelse – hvilket hidtil har vist sig udelukket – eller ved ekspropriation. Nødvendighedskravet må således i snæver forstand anses for opfyldt.

Udover at efterprøve det retlige grundlag for ekspropriationen kan Natur- og Miljøklagenævnet ifølge planlovens § 58, stk. 1, nr. 2, også prøve det kommunale skøn, det vil sige, at nævnets prøvelse af nødvendigheden også omfatter en vurdering i relation til andre mulige placeringer af multihallen, såvel indenfor som udenfor lokalplanområdet.

Ved afvejningen af, om ekspropriation er rimelig – og nødvendig for at realisere det overordnede formål, udvidelse af efterskolen – kan der således lægges vægt på, om der er realistiske alternativer til den valgte placering af multihal (og boldbane).

Selv om en placering af multihallen på linje med den eksisterende bebyggelse bedst varetager hensynet til strandbeskyttelseslinjen, må der – når der som her er tale om tvangsmæssig afståelse af areal – lægges betydelig vægt på hensynet til grundejeren. Det skal i den forbindelse bemærkes, at ejeren ikke har været afvisende over for at afstå jord til skoleudvidelsen, men alene har søgt at mindske indgrebet.

Under nævnets besigtigelse på stedet kunne det konstateres, at ejeren og efterskolen er enige om, at en placering af hallen i forlængelse af eksisterende værksted i retning mod kysten og med gavlen mod kysten er acceptabel for begge parter. Herved friholdes arealet mellem efterskolen og den etablerede jagtremise for bebyggelse, og efterskolens udvidelsesbehov kan opfyldes.

Naturstyrelsen fastholdt på sin side placeringen på linje med den eksisterende bebyggelse.

Ekspropriation er et meget vidtgående indgreb, som ikke bør anvendes, hvis der er udsigt til at opnå en forhandlingsløsning mellem parterne. At en sådan hidtil har været udelukket skyldes først og fremmest, at hensynet til strandbeskyttelseslinjen og forudsætningen om, at tilstandsændringer søværts den eksisterende bebyggelse kun rent undtagelsesvis bør tillades, er tillagt afgørende betydning.

På baggrund af ejerens og efterskolens tilkendegivelser under ekspropriationssagen – særligt i forbindelse med Natur- og Miljøklagenævnets besigtigelse – lægger nævnet til grund, at der er enighed i det væsentlige om en placering af multihallen, som er tilfredsstillende for skolen, og som ejeren

kan acceptere. Placeringen er omtrentlig som angivet i efterskolens indlæg af 31. januar 2013 og udpeget på stedet ved besigtigelsen 24. april 2013. Det vil sige en placering i forlængelse af værkstedet i retning mod øst med gavlen vendt mod vandet.

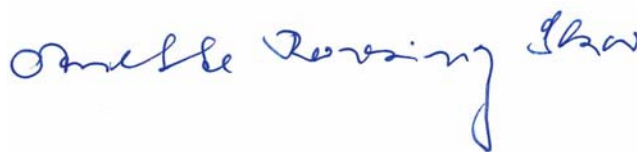
Natur- og Miljøklagenævnet kan acceptere en sådan placering i forhold til strandbeskyttelseslinjen, navnlig når henses til, at en ekspropriation herved kan undgås.

Det er herefter ikke nødvendigt at ekspropriere for at opføre multihallen. Natur- og Miljøklagenævnet ophæver derfor Struer Kommunes ekspropriationsbeslutning af 27. marts 2012.

En placering af multihallen som anført og anlæg af boldbane i forbindelse hermed kræver – efter aftale mellem parterne om bl.a. den nærmere placering og arealdisponering – en ny dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. På det foreliggende grundlag er Natur- og Miljøklagenævnet indstillet på at godkende en sådan dispensation.

Det skal for god ordens skyld bemærkes, at projektet med den ændrede placering – udover dispensation fra strandbeskyttelseslinjen – tillige forudsætter Struer Kommunes landzonetilladelse samt dispensation fra lokalplanen.

På nævnets vegne

Anette Rovsing Skov
Afdelingsleder

Afgørelsen er sendt pr. e-mail til:

Landinspektørfirmaet LE34 Aarhus, v/Lars Emil V. Møller
lvm@le34.dk; info@le34.dk (ad projekt: 100791)

Advokatfirmaet Energi & Miljø, v/Jens Flensborg
jfl@energiogmiljo.dk; post@energiogmiljo.dk (ad j.nr. 07-10600-136)

Naturstyrelsen
nst@nst.dk og cc. hagri@nst.dk (ad j.nr. NST-4132-671-00036)

Venø Efterskole, v/Peter Petersen
efterskolen@venoe-efterskole.dk og peter@venoe.dk

Struer Kommune
struer@struer.dk (ad j.nr. 01-02.05-P12-19-09)